

Nuorten kirjastolaisten ammattikuva – tutkimuksen tulokset

BLOGGARI, VLOGGARI, VINKKARI, TAPAHTUMANIKKARI JA NUORISOTYÖNTEKIJÄ:

- nuorten kirjastotyöntekijöiden ammattikuva – valtakunnallisen kyselytutkimuksen tulokset

Yleisten kirjastojen neuvosto

Lahti 17.11.2022

Aija Laine

Valtakunnallinen kehittämissihtivä/ Helsingin kaupunginkirjasto

aija.laine@hel.fi

040 6503238

Tutkimuksen taustaa

[Haastattelututkimus 2021](#), aiheena osaamisen kehittäminen

---

Vuoteen 2030 mennessä n. 30 % yleisten kirjastojen henkilökunnasta saavuttaa eläkeiän

---

Yleisten kirjastojen henkilökunnasta noin puolet on yli 50-vuotiaita

---

Kirjastoilla on jo nyt vaikeuksia henkilökunnan rekrytoinnissa

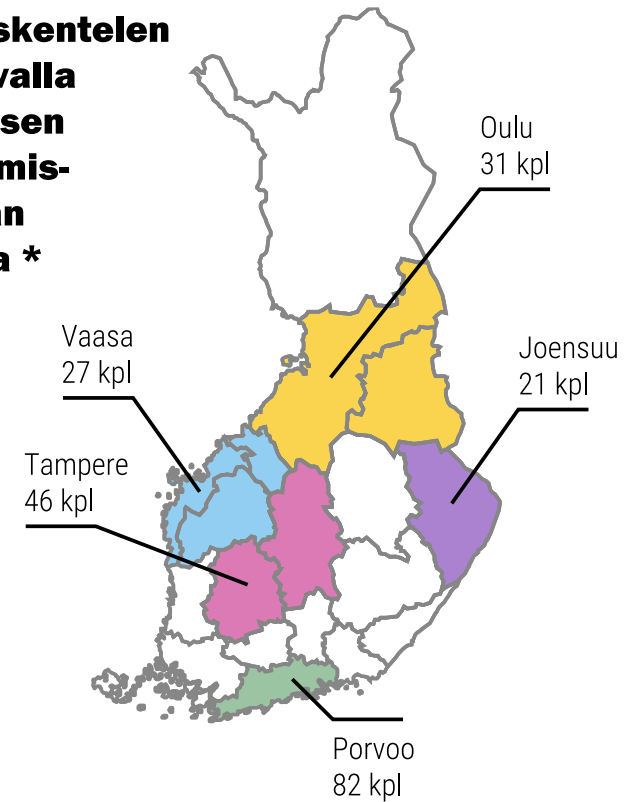

Työkulttuurin muutos ja odotukset työstä muuttuneet, tutkimustulokset muilta aloilta

Kyselyn toteutus

- Verkkokysely viidellä alueellista kehittämistehtävää hoitavan kirjaston alueella
- Kirjastojen 20 – 35 vuotiaat henkilöt
- Verkkokysely suomeksi ja ruotsiksi
- Täydentävät haastattelut 10 kpl
- Vastauksia yhteensä 207 kpl
- Kohdealueilla yhteensä 152 kuntaa, joista 53:lla ei työskentele kohderyhmään kuuluvia henkilöitä
- 26 pakollista kysymystä ja 13 vapaaehtoista

11. Työskentelen seuraavalla alueellisen kehittämistehtävän alueella *

Tutkimusaiheet

Taustatiedot

Työtehtävä ja osaaminen

Työn sisältö ja työtyytyväisyys

Työyhteisö ja johtaminen

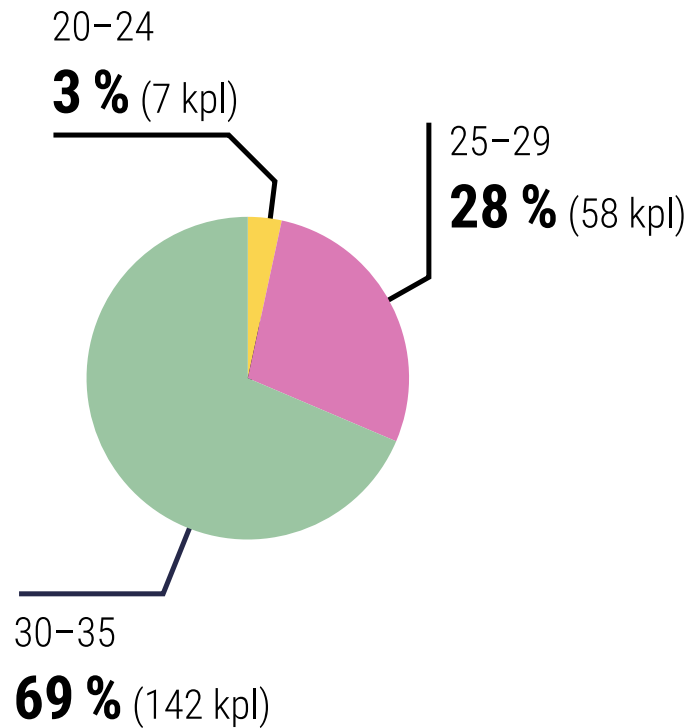

Arvot, työelämä ja tavoitteet työssä

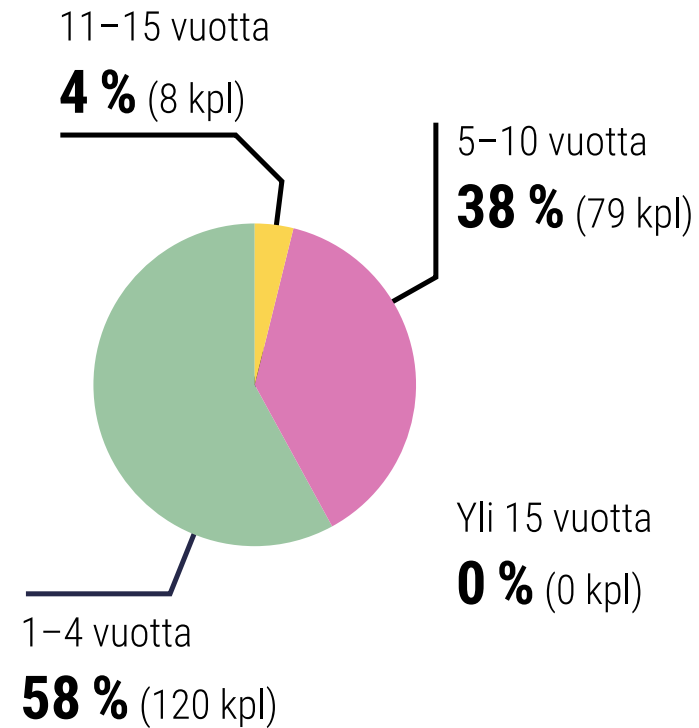

Taustatiedot

1. Kuulun ikäryhmään *

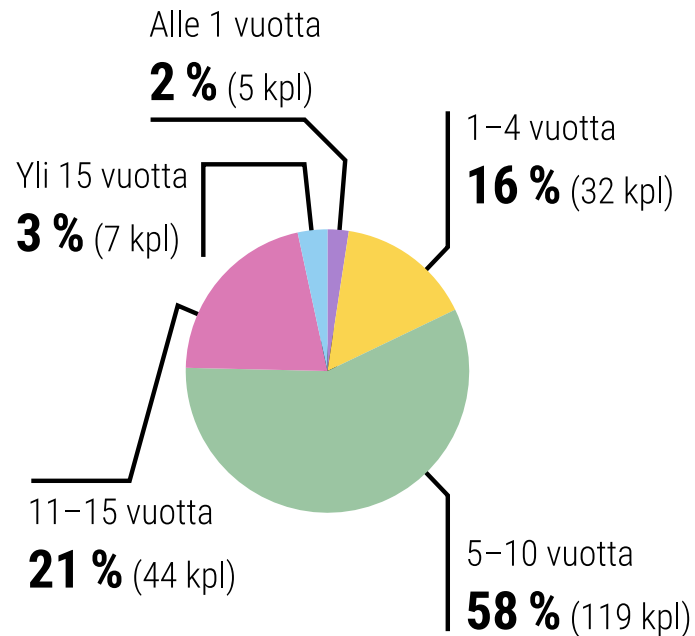

2. Työkokemukseni kirjastoalalta *

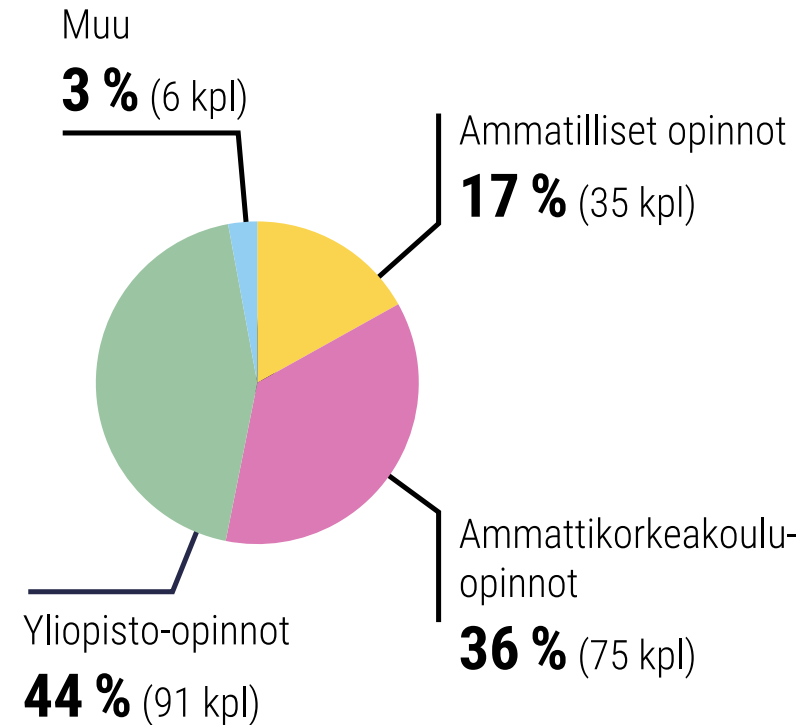

Työkokemus ja koulutus

3. Työkokemukseni kokonaisuudessaan, mukaan lukien myös muu kuin kirjastoalan työ *

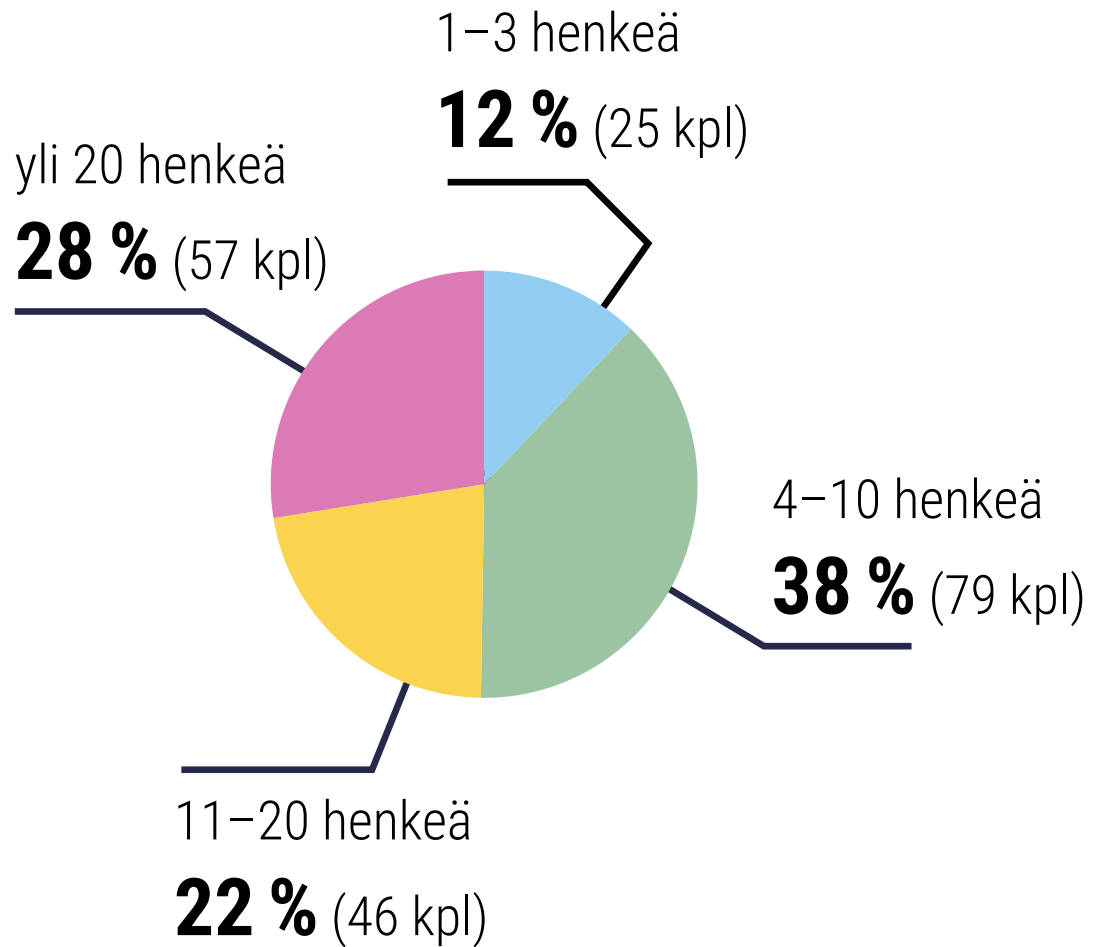

4. Koulutustaustani *

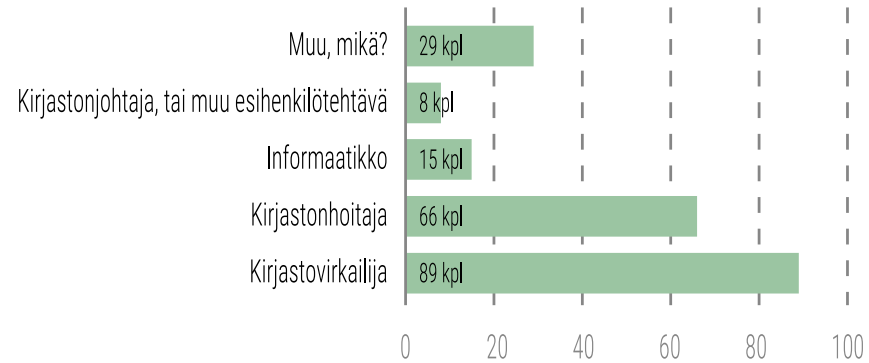
Kirjaston henkilömäärä

10. Kirjaston (oma työyksikkö) henkilömäärä *

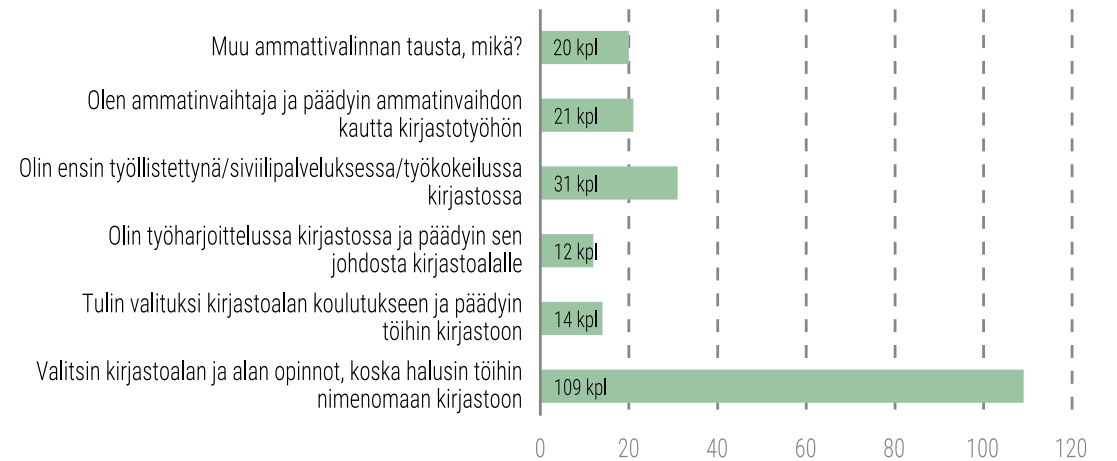

Ammatti ja ammatinvalinnan taustaa

8. Ammattiryhmäni *

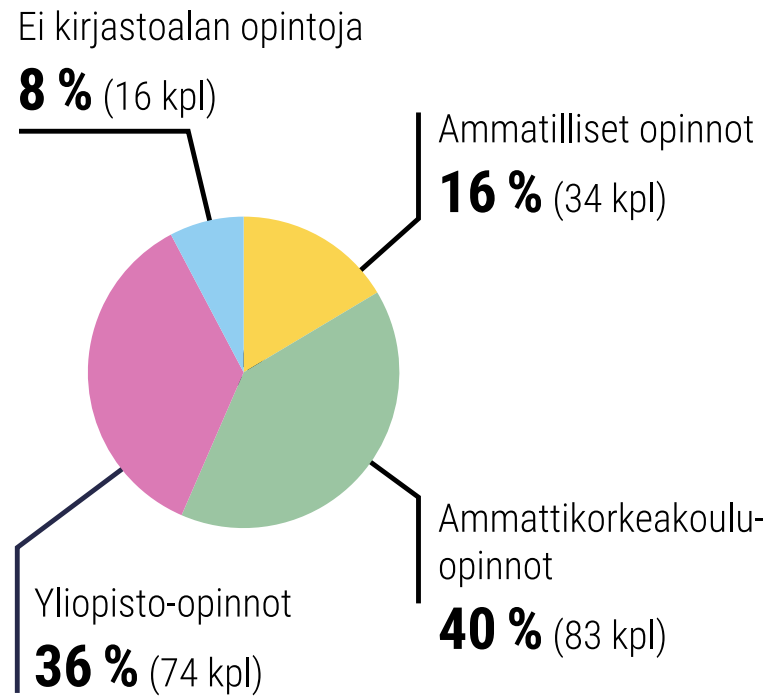
9. Ammattivalinnan taustaa *

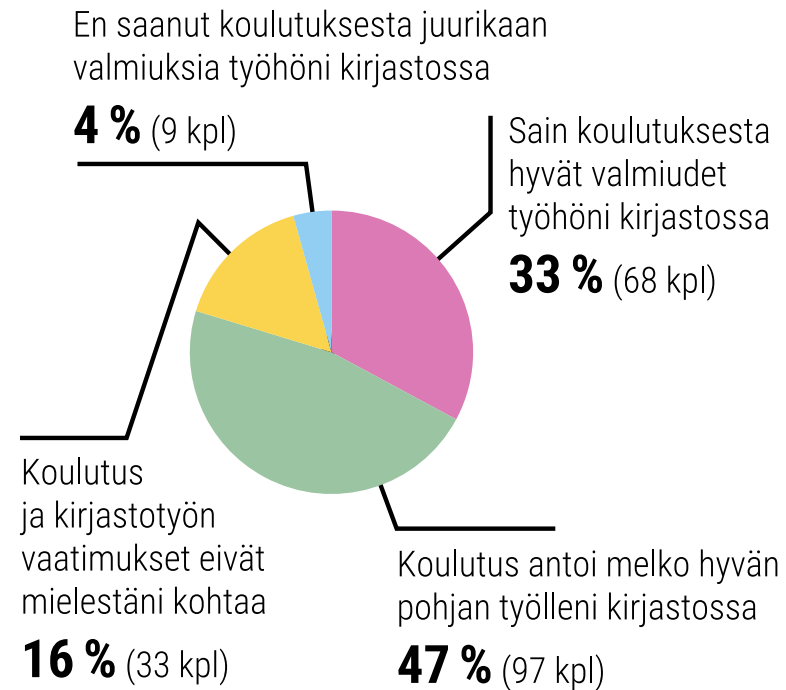

Kirjastoalan koulutus

5. Kirjastoalan opinnot *

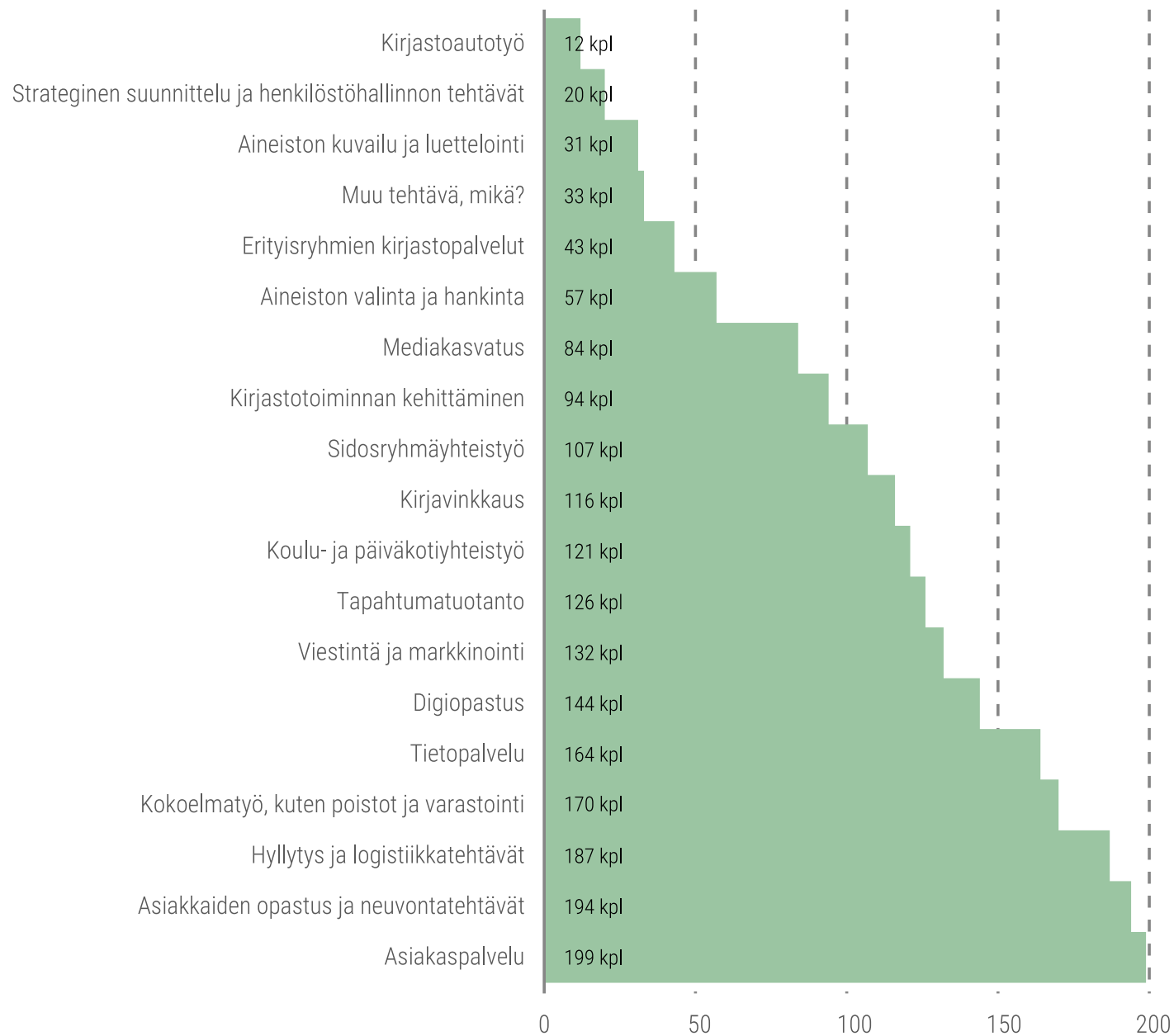
6. Kirjastoalan koulutus pohjana työn vaatimuksille*

Voit täydentää tähän vastaustasi liittyen koulutukseen ja työelämävalmiuteen, 119 vastausta

- *Ammattikorkeakouluopinnot olivat työelämälähtöinen tapa opiskella alaa, ja kokemukseni perusteella juuri harjoittelut ja projektit alan toimijoiden kanssa olivat hyödyllisintä opinnoissani. (AMK-opinnot)*
- *Yliopistokoulutus ei mielestäni anna riittäviä taitoja työelämän tarpeisiin. Esimerkiksi johtotason tehtäviin tai erilaisiin asiantuntijatehtäviin koulutus ei ole riittävä. Hallintoon ja johtamiseen liittyvät kurssit eivät yliopistossa anna taitoja, joita tehtävät vaativat. Käytännön asiat, esim. talousarvion tekeminen olisi tarpeen käydä näillä kursseilla läpi. Samoin kirjastoalan tulevaisuuteen vaikuttavia asioita tulisi käydä laajemmin läpi. Kirjastolaki, kansallinen lukutaitostrategia 2030. Vaikka ymmärrän, että yliopistokoulutus on luonteeltaan erilainen, kuin ammattikorkeakoulu, tulisi sen kuitenkin tarjota taitoja, jotka johtotehtävissä työskentelevien tulisi hallita. (Yliopisto-opinnot)*
- *Olisin kaivannut koulutuksessani enemmän pedagogisen kirjastonhoitajuuden kursseja. Meillä oli useampi kurssi luettelointia, jota ei ainakaan isomman kaupunginkirjaston palveluksessa työskentelevänä tarvitse. Erikoistumiskurssit olivat hyödyllisiä, varsinkin lasten- ja nuortenkirjastotyön kurssit. (AMK)*
- *Työelämä vaatii mm. tapahtumatuotantoa, mediataitoja, erilaisten järjestelmien (kuten kirjastojärjestelmä) käyttöä ja toki yleisiä työelämätaitoja. Näiden käytännön opetus ja painotus on ollut melko vähäistä. (Yliopisto-opinnot)*
- *Haluan keskittyä lasten- ja nuortenkirjastotyöhön, ja olisin toivonut koulutuksessa enemmän opastusta esim. kouluyhteistyöhön. (Ammatilliset opinnot)*

12. Työtehtäväni sisältää seuraavia osa-alueita, voit valita kaikki työtehtäväsi kuuluvat *

13. Minkälaisia osaamisvaatimuksia tehtäväsi edellyttää? Voit mainita joitakin keskeisimpiä, esim. vuorovaikutustaidot, digiosaaminen, viestintätaidot, kirjallisuudentuntemus? *

The rise of soft skills

- *“At a time of rapid evolution in technologies, it becomes more and more important for librarians to be able to innovate and adapt to unpredictable situations.”*
- *“Specific types of ‘soft’ skill highlighted by contributors include resilience, agility, flexibility, building community confidence, partnership-building, problem-solving, and an ability to respond positively to the unexpected. A number stressed the need in particular for innovation and creativity, with new roles emerging for people with an arts background.”*
  - IFLA trend report 2021

Muita osaamisvaatimuksia

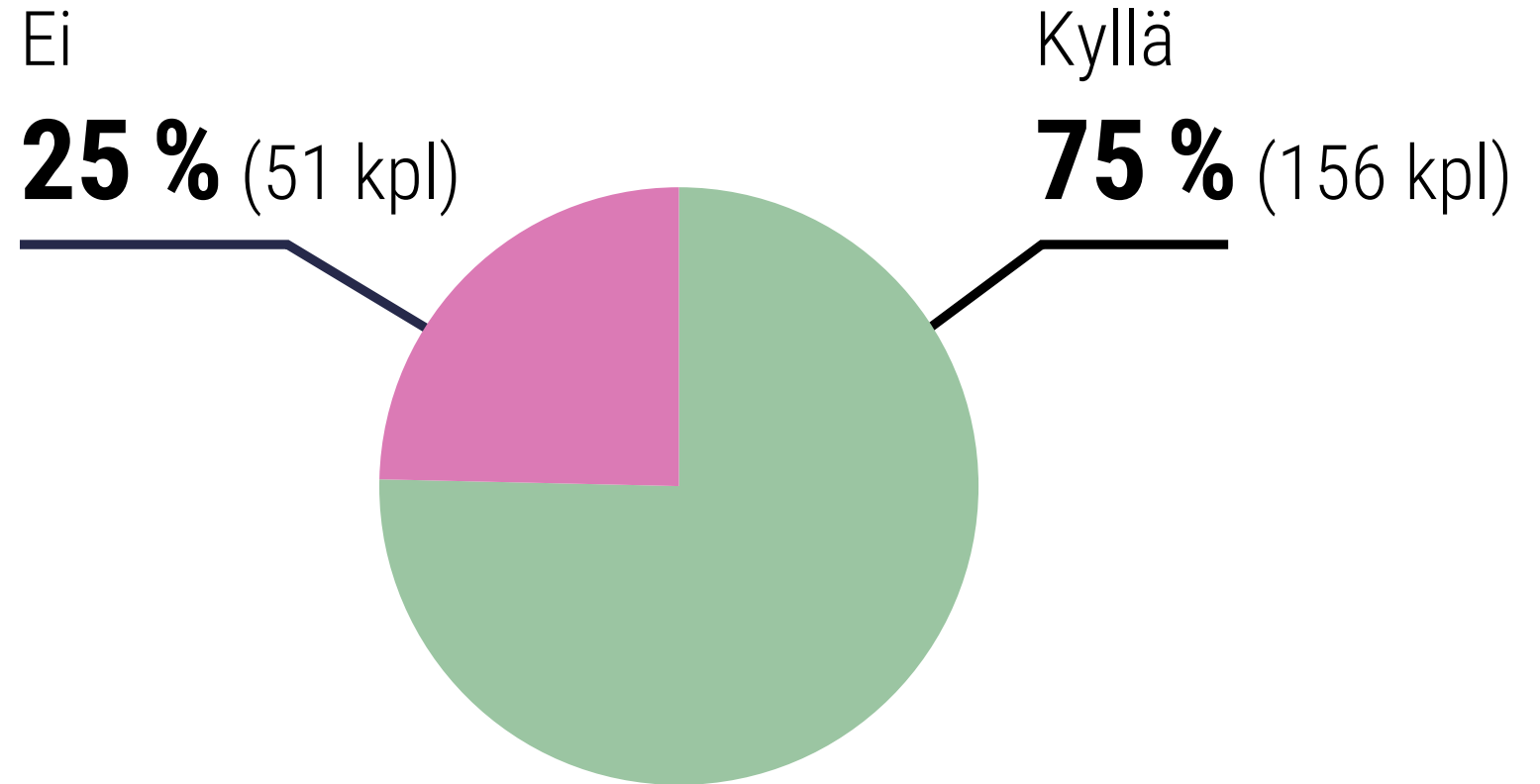

Muita vastauksissa mainittuja osaamisvaatimuksia, jotka eivät sisälly taulukossa mainittuihin osaamiskokonaisuuksiin, ja joiden yhteenlaskettu määrä vastauksissa oli pienempi kuin taulukossa mainittujen osaamisvaatimusten:

---

sidosryhmätyön tuntemus, johtamis- ja henkilöstöhallintaosaaminen, graafinen suunnittelu ja kuvankäsittely, erityisryhmien kanssa työskentely, valokuvaus ja videokuvaus, logistiikan hallinta ja järjestelytaidot, tekijän-oikeuden tuntemus, ajotaidot, sanataideoosaaminen, kädentaidot, sopimus- ja lisenssiosaaminen, musiikin tuntemus, peliosaaminen, nuorten kohtaaminen, järjestyksenvalvonta, toimistotyöosaaminen, stressin hallinta ja paineensietokyky, projektinhallintataidot, ääni- ja valotekniikka, hyvä fyysinen kunto ja yleisten kirjastotöiden hallinta.

14. Perehdytys työtehtäviini on ollut riittävä *

Voit tarkentaa ajatuksiasi
perehdytyksestä,
erityisesti jos se on ollut
mielestäsi riittämätöntä.
Millaisia toiveita sinulla on
perehdytykseen liittyen,
mitä perehdytyksestä jäi
puuttumaan, 90 vastausta.

Kunnollinen perehdytyssuunnitelma puuttuu. Pelkkä listaus läpikäytävistä asioista ei riitä vaan ne pitäisi myös olla avattuna.

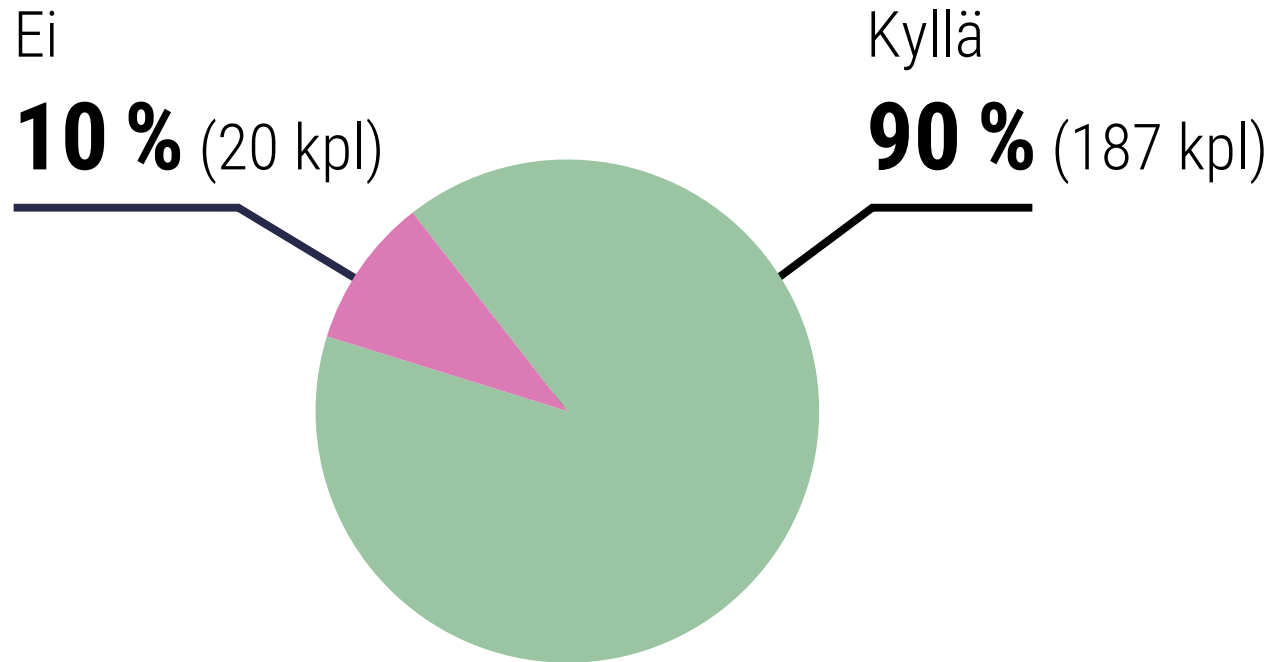
Itse tulin hyvin pienellä työkokemuksella nykyiseen työpaikkaan. Edeltäjäni oli jäänyt eläkkeelle jo pari kuukautta aiemmin, ja hän oli jättänyt minua varten yhden A4-paperin, jossa oli listattuna joitain hänen töitään. Mutta hyvin ympäripyöreästi, eli ei niinkään miten asioita on tehty, vaan lähinnä mitä on tehty. Toki työpaikan muu henkilöstö auttoi minua alkuun, mutta muuten on ollut venäläisen uimakoulun makua tässä hommassa...

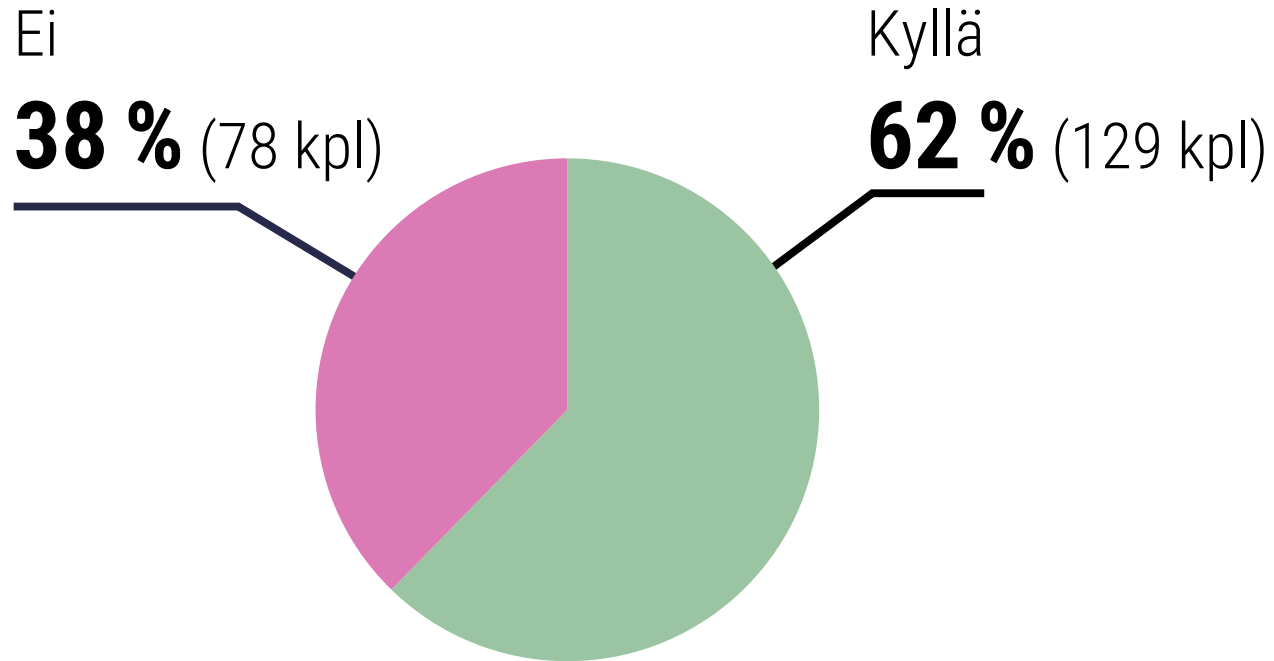
Muun muassa ohjelma, johon merkitään koulutukset, sairauspoissaolot, lomat, jne. on perehdytetty huonosti, samoin muita ihan konkreettisia työpaikkaan liittyviä asioita on oppinut pitkän ajan kuluessa kantapään kautta.

16. Osaamiseni tueksi on tarjolla riittävästi ammatillista täydennyskoulutusta *

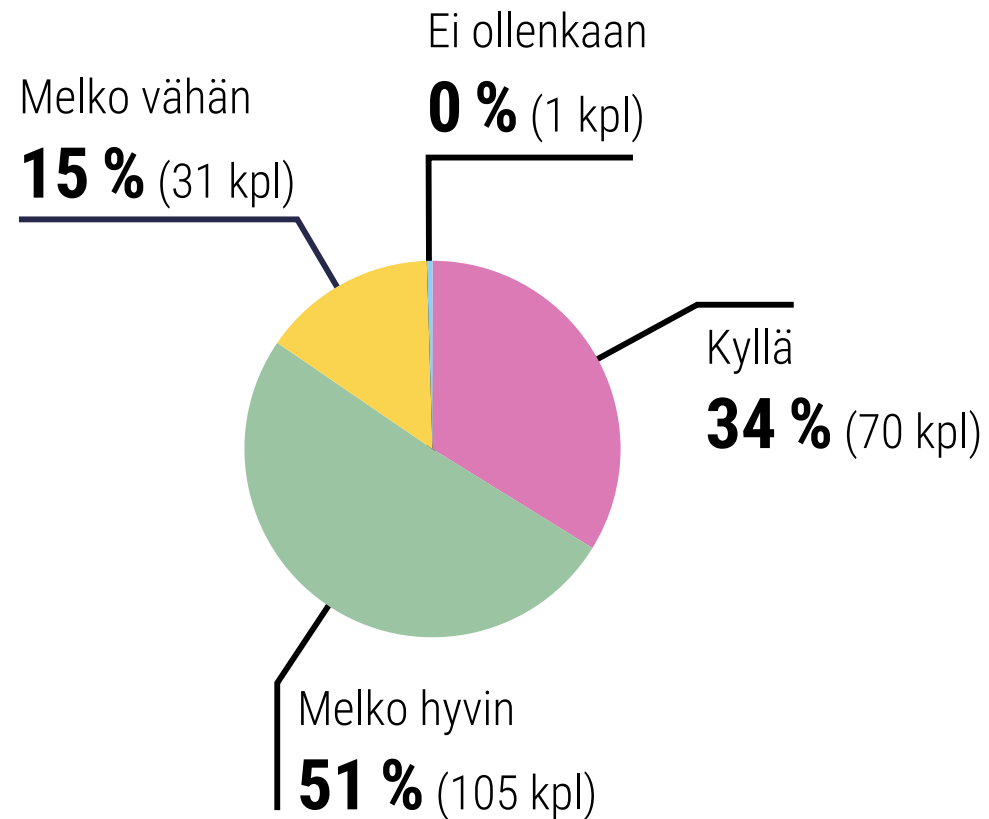
17. Minulla on riittävästi mahdollisuuksia ja aikaa osaamiseni kehittämiseen *

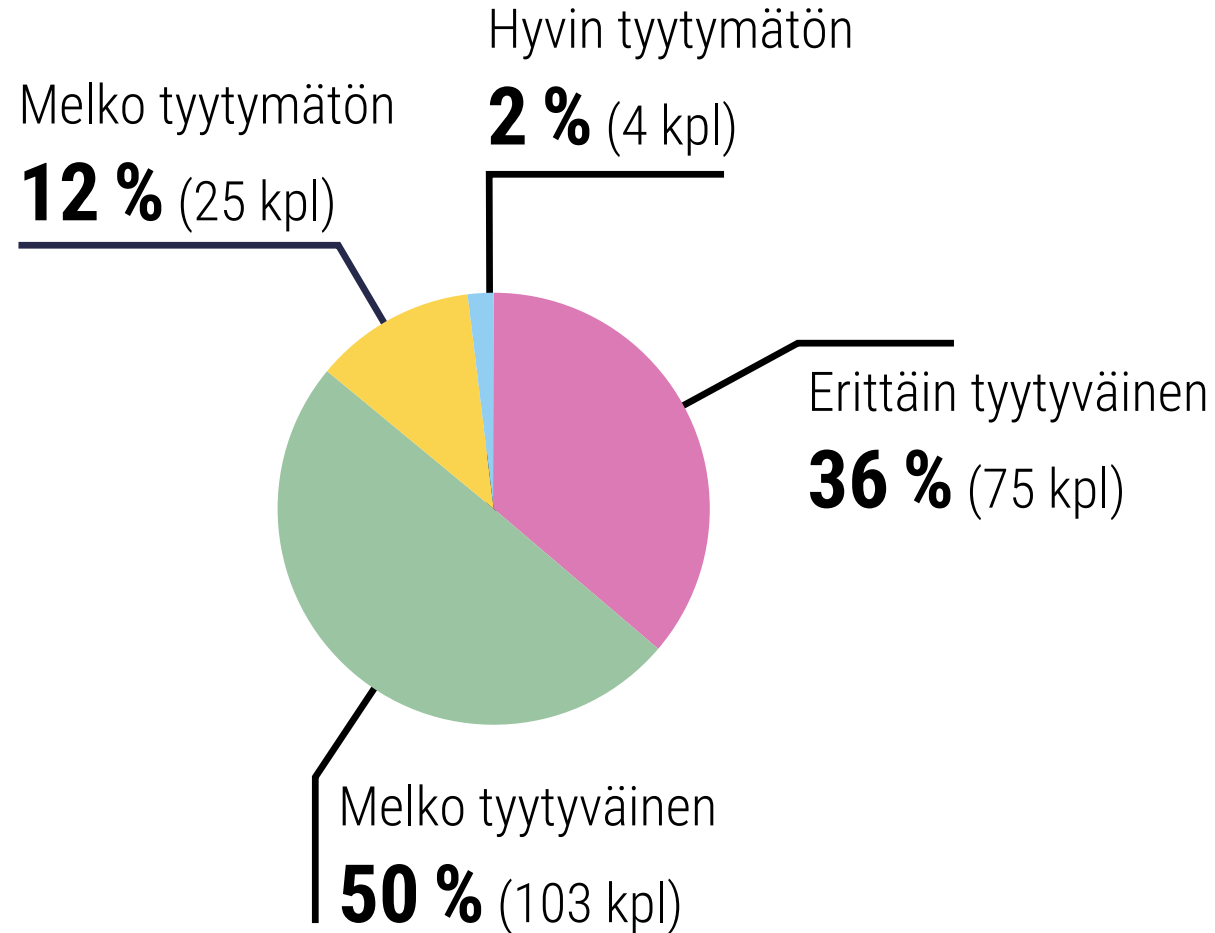
**18. Mikäli vastasit
edelliseen/edellisiin
kysymykseen
kieltävästi, voit
tarkentaa tähän
vastaustasi, 78
vastausta.**

- *Mahdollisuuksia on kyllä paljon (kiinnostavat ja hyödylliset webinaarit, erilaisten kirjastotyöntekijäryhmien kokoukset, liboppi-kurssit), mutta kirjastomme työntekijöiden määrän vähyyden vuoksi koen, että minulla ei ole aikaa perehtyä kehittämään osaamistani.*
- *Kirjaston tulevaisuus mietityttää erityisesti koronakriisin jälkeen. Sen lisäksi tavallisen arjen pyörittämisen keskellä ei aina tiedä, miten osaamista kannattaa kehittää, jos kannattaa. Kenen vastuulla asian pohtiminen on? – koulutusten runsaus ja monia eri sisältöjä.*

19. Minulla on riittävästi vaikutusmahdollisuuksia työtehtävieni sisältöön, ja voin kehittää itse omaa työtäni *

20. Miten tyytyväinen olet nykyiseen työhösi ja tehtäviisi *

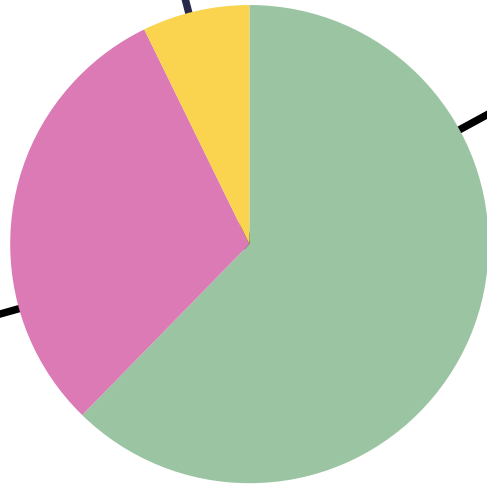

Työmäärä

21. Työmääräni on mielestäni *

Tehtäviä ja työtä on liian vähän

7 % (15 kpl)

Sopiva

62 % (129 kpl)

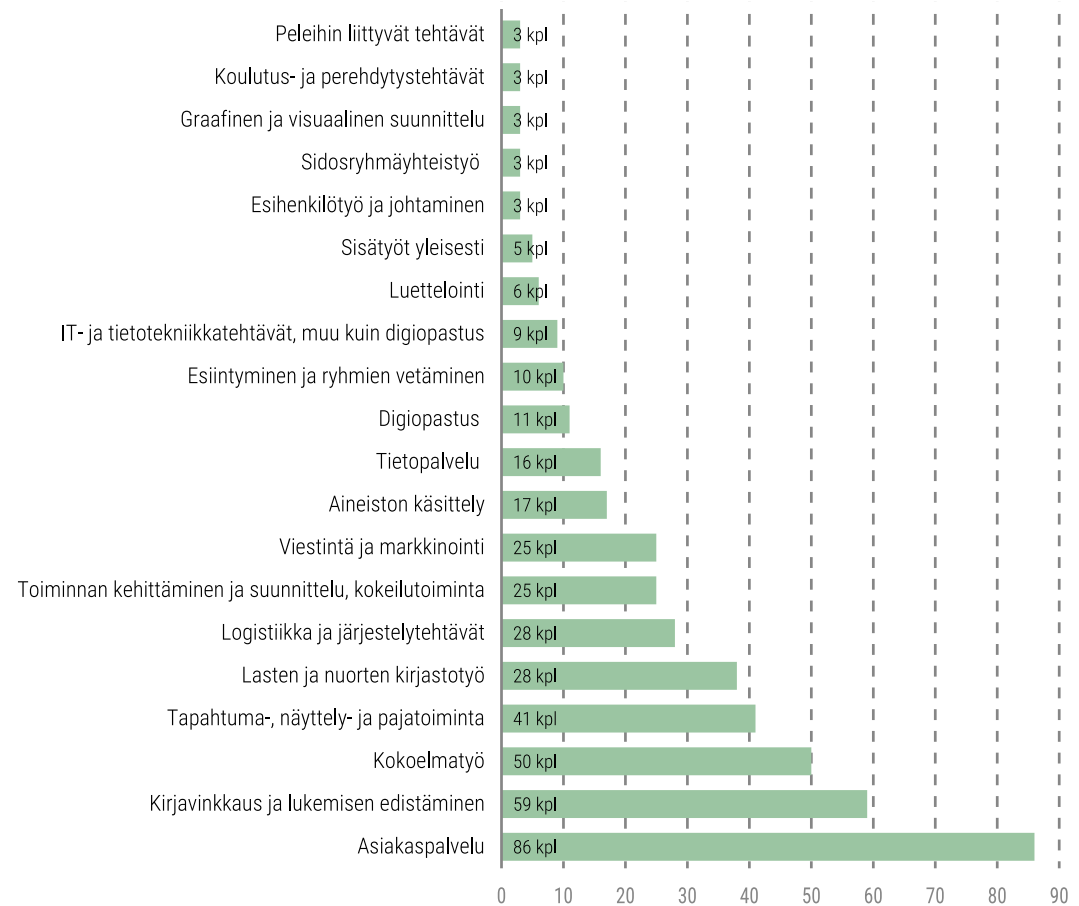
Tehtäviä ja työtä on liikaa

31 % (63 kpl)

23. Voit tarkentaa tähän työmäärään, työtehtäviin ja työtyytyväisyyteen liittyviä ajatuksiasi, 123 vastausta.

- *Työt itsessään ovat mielekkäitä, mutta erilaisia työtehtäviä on valtavasti ja työ on lopulta erittäin silppuuntunutta.*
- *En oikein hahmota omien työtehtävien määrää tarkasti. Oma työnkuva on aika sekava ja välillä työtehtäviä on todella paljon ja välillä ei olekaan mitään tekemistä ja on sen takia epämukava olo, kun ei tiedä mitä tekisi.*
- *Yleinen työtyytyväisyys kärsii lähinnä käytännön pikkuasioista, joissa haluaisin kehittää jotain toimintatapaa parempaan suuntaan (kaikkien kannalta), mutta sitten jämähdetään johonkin, mitä aina on tehty tietyllä tapaa. Se on turhauttavaa, sillä osa työtovereistani tiedostaa, että joku asia ei toimi, mutta ei silti kyetä muuttaa sitä asiaa.*
- *Pidän työstäni ja työtehtävistäni, mutta motivaatiota laskee se, että tiedän tekeväni kirjastonhoitajan töitä kirjastovirkailijan tittelillä – ja palkalla.*

Mitkä
työtehtävät
ovat sinulle
mieluisimpia,
188 vastausta.

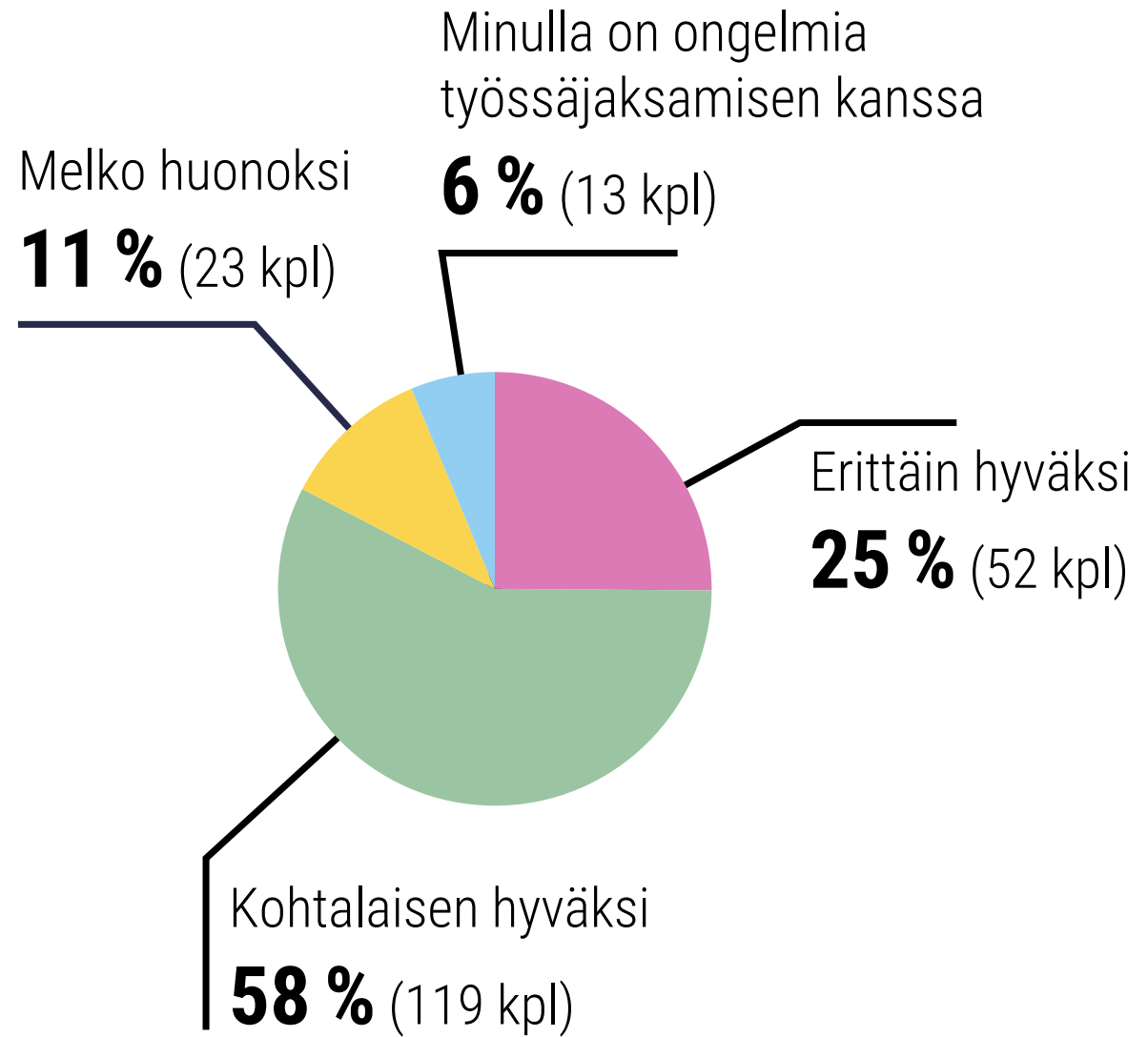

Kirjavinkkaus ja lukemisen edistäminen, sis. lukupiirit, aineiston suositteleminen, lukuvalmennus
Kokoelmatyö, sis. valinta, hankinta ja poistot, kirjallisuuteen tutustuminen
Lasten ja nuorten kirjastotyö, sis. kouluyhteistyö, kirjastonkäytönopetus, satutunnit, mediakasvatus
Tapahtuma- ja näyttelytoiminta, sis. pakuhuone-, koodauspaja- ja työpajatoiminnan, musiikkitapahtumat
Toiminnan kehittäminen ja suunnittelu, kokeilutoiminta, sis. hanke- ja projektityö
Logistiikka ja järjestelytehtävät, sis. varausten nouto, hyllytys, logistiikka
Viestintä ja markkinointi, sis. sisällöntuotanto ja sosiaalinen media
Aineiston käsittely, sis. kirjankorjaus, muovitus, uutuuskirjojen käsittely
Digiopastus, sis. laitteiden käytön opastus
IT- ja tietotekniikkatehtävät, muu kuin digiopastus, sis. kirjastojärjestelmätehtävät, tapahtumien tekniikkajärjestelyt, uusien laitteiden käyttöönoton ja testauksen

Työssäjaksaminen

27. Koen työssäjaksamiseni *

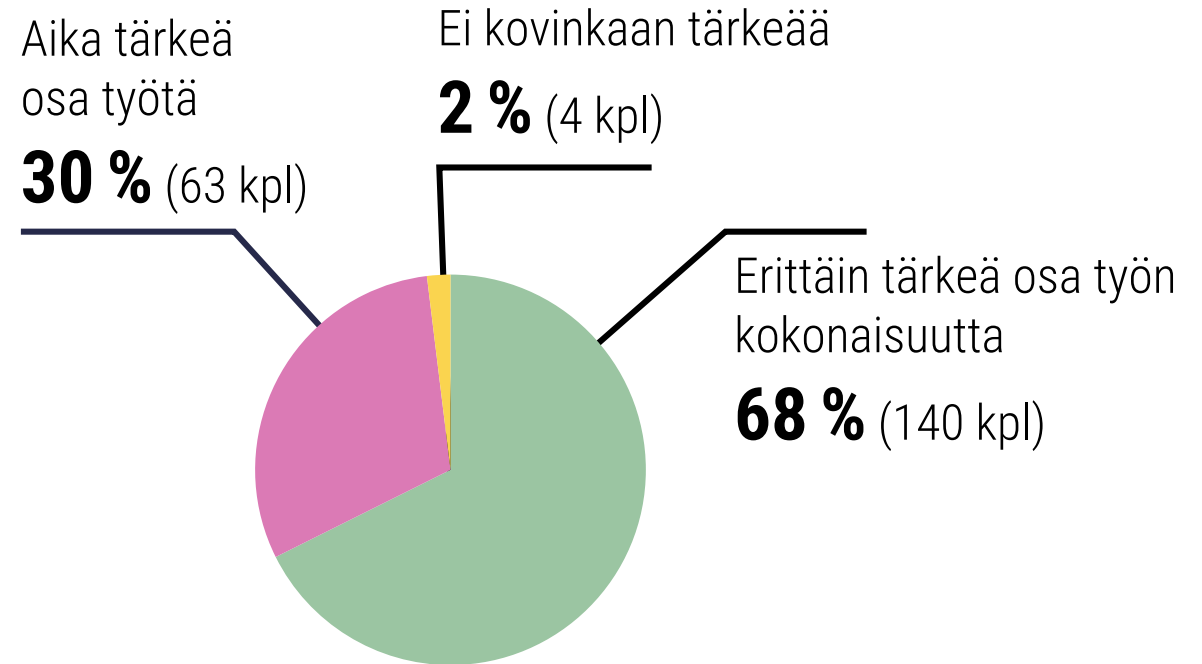

**28. Voit kertoa tarkemmin,
mitkä asiat ovat
tukeneet/heikentäneet
työssäjaksamistasi, 158
vastausta.**

- *Oma työympäristömme on loistava. Meillä on mitä mahtavin porukka, joka kannustaa eikä kyräile. Pomomme on todella kannustava ja antaa meidän tehdä hulluimmatkin kehitys- tai tapahtumaideamme. Ilman tätä porukkaa täällä voisi olla todella ankeaa.*
- *Jag tycker väldigt mycket om mitt arbete och orkar därför bra.*
- *Mahdollisuus vaikuttaa oman työn sisältöön ja työnkuvaan hyvin laajasti.*
- *Asiakaspalvelu ja vastenmielisesti käyttäytyvät asiakkaat ovat romuttaneet työssäjaksamiseni. Asiakaspalvelussa toimimisen ei pitäisi olla yhteiskunnan likasankona olemista.*
- *Kiire, liian vähäinen aika keskittyä tekemiseen kaikki menee ”vähän sinne päin”.*
- *Vaihtuvat kollegat ja pitkäjänteisen kehittämisen ja suunnitelmallisuuden puute.*
- *Palkan surkea taso vaatimuksiin nähden. Jatkuvasti lisääntyvät työtehtävät ja vastualueet.*

Työyhteisön ja esihenkilön merkitys

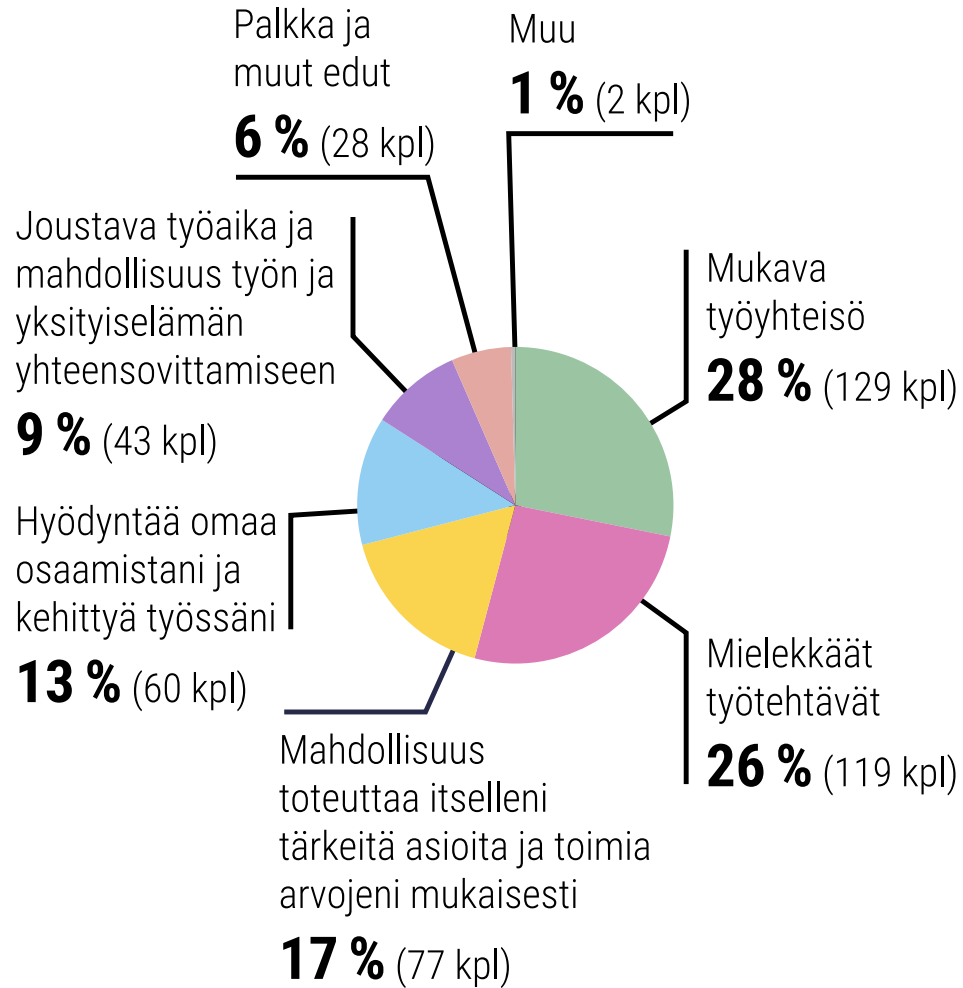
32. Työyhteisö ja esihenkilön tuki ovat minulle *

En koe työyhteisön, tai esihenkilön merkitystä tärkeänä, vaan työssä muuta asiat painavat enemmän

0 % (0 kpl)

34. Työssä minulle tärkeintä on, valitse kaksi tärkeintä asiaa

**33. Voit
kommentoida
työyhteisöä ja
esihenkilötoimintaa
omin sanoin, 97
vastausta.**

- *Kirjastoalalla tarvitaan tulevaisuudessa hyviä esihenkilöitä ja toimivia työyhteisöjä, jotta henkilökunta pysyy motivoituneena, sillä palkkaus ei ainakaan motivoi.*
- *Olen välillä huomannut hankaluuksia johtajien kanssa, jos he edustavat ns. eri sukupolvea johtamistyyllissään kuin millaista itse odotan. Kaipaen enemmän palautetta ja kannustamista, sekä "vapaita käsiä".*
- HYVÄ JOHTAJA ON
- lähestyttävä
- arvostava
- luotettava
- luottava
- tasapuolinen
- johdonmukainen
- jämpti
- asiantunteva
- oikeudenmukainen
- ammattitaitoinen

Työyhteisö

- *Oma työyhteisöni ja esihenkilöni ovat erittäin tärkeä voimavarani ja työssä viihtyvyyden ydin.*
- *Minulle on tärkeää, että työyhteisö on mahdollisimman monipuolinen mm. iän, sukupuolen ja etnisyyden kautta.*
- HYVÄ TYÖYHTEISÖ
- luotettava
- keskusteleva
- luova
- innostava
- arvostava
- tasa-arvoinen
- monimuotoinen
- joustava
- huumorintajuinen

27. Miten kehittäisit omaa työtäsi, tai kirjastotyötä yleisesti, 118 vastausta.

- *Työntekijöiden omien vahvuuksien (esim. harrastuneisuus ja muu tietotaito) hyödyntäminen työtehtävissä.*
- *Samoin kirjaston työntekijöiden osaamisvaatimuksia ja toimenkuvaa voisi vähän järjeistää: täytyykö kirjastolaisen ihan todella olla samaan aikaan kirjastoammattilainen, lastentarhanopettaja, digiosaaja, pankkiasiointineuvoja, sosiaalityöntekijä, luontainen esiintyjä, bloggari, vloggari, vinkkari, tapahtumanikkari, nuorisotyöntekijä, pro viestijä, tulostus/ kopiointi/skannaus-asiantuntija, opettaja, siivooja, terapeutti, Wilma-ekspertti, mitä milloinkin - ja tämä kaikki vähintään suomeksi, englanniksi ja ruotsiksi, mieluiten myös elekielellä. Palkkaus ei vastaa nykyistä työn vaatavuutta, siinä olisi kehitettävää.*
- *Automaatiota kaipaisin lisää tällaisiin aivan perustehtäviin – mitä enemmän saisimme keskittyä asiantuntijatehtäviin, sitä paremmin ehkä myös meidät nähtäisi oikeina asiantuntijoina, joiden osaamistaso on muutakin kuin aakkosten osaaminen.*
- *Pitäisin mielessä lain meille määräämät tehtävät. Arjessa pitäisi olla aikaa pohtia myös sitä, miksi tiettyjä asioita kirjastoissa tehdään ja mitä niillä yritetään tavoittaa.*
- *Vanhaa kaavaa pitäisi uskaltaa rikkoa jotta ala voi kehittyä. Enemmän kokeilua eikä asioiden pyörittelyä paperilla.*
- *Toivoisin kirjastotyöhön enemmän inhimillisyyttä ja ihmislähtöisyyttä. Asiakkaiden kohtaaminen on tärkeää. Toiminnan tehostaminen äärimmilleen on nykyaikaa, mutta ei tue työssäjaksamista eikä työtyytyväisyyttä, eikä usein asiakastyytyväisyyttäkään.*

Lopuksi

- ”On tärkeää antaa rakentavaa palautetta sekä palautetta siitä, että tehtiin jotakin poikkeuksellista. Silti aika ajoin on myös hyvä todeta ääneen, että jokin asia on muuten mennyt juuri niin kuin pitääkin, vaikkei asiaan yleensä kiinnitetä niin paljon huomiota. Myös negatiivisuudesta olisi hyvä siirtyä keskittymään onnistumisiin. Päivän kymmenestä asiakkaasta yhden ollessa hankala tulisi enemmän nostaa esiin niitä yhdeksää onnistunutta kohtaamista.”
- ”Ongelmien ja epäkohtien rakentava käsitteleminen työpaikalla rakentuu psykologisen turvallisuuden varaan. **Amy Edmondson** määrittelee psykologisen turvallisuuden sellaiseksi työyhteisön tilaksi, jossa kaikilla on mahdollisuus ja jopa velvollisuus nostaa esille ongelmakohtia siten, ettei siitä koidu henkilökohtaista haittaa ongelman esiintuojalle. Psykologinen turvallisuus on ajoittain epämukavaa. Pitää olla valmis käsittelemään palautetta ja kyseenalaistaa omia ajatuksiaan. Se vaatii työtä, itsetutkiskelua ja panostuksia. Psykologisen turvallisuuden rakentaminen ja ylläpitäminen ei aina ole lyhyellä tähtäimellä tehokasta: aikaa täytyy käyttää tekemisen sijaan sen arvioimiseen, tehdäänkö oikeita asioita järkevällä tavalla.”

Asiantuntijapsykologi Simo Levanto, Keskinäinen eläkevakuutusyhtiö Ilmarinen